

BİREYSEL ÖĞRETİM TEKNİKLERİ

Bu teknikler daha çok öğrencilerin sınıf dışı öğrenmelerinde yararlı olacak tekniklerdir. Sınıf içinde de kullanılan bu tekniklerle ilişkili açıklamalar aşağıda verilmiştir.

Bireysel Öğretimi Gerektiren Nedenler :

- 1- Çocuklarda bilgileri kazanma yeteneği çocuktan çocuğa değişir. Eğitimin esaslı unsurlarını kazanmak için gereken süre çocuğa göre değişir.
 - 2- Alışılmış okul eleyicidir, disiplin sorununu çözemez, zaman savurganca harcanır, bilgiler ezbere öğretilir, sınıflar kalabalıktır.
- Bu dezavantajlar, bireysel öğretimle büyük ölçüde ortadan kaldırılabılır.

Bireysel öğretim biçiminde erişilmek istenen, ders çalışmasının, bireysel öğrenciye, onun yetilerine, ilgilerine, meyillerine ve aynı şekilde onun çalışma temposuna yönelik olmasıdır, fakat bu bireyselleştirme, bütün öğrencilerin eşit şekilde geliştirilmesinin aleyhine cereyan etmektedir ki, bunu geleneksel ders yapmaktaydı. Genel dersin yerine, tek kişi için ders ve öğretim talimatları ve bitirilmesi gerekli programların yardımıyla gerçekleşen bireysel ilerleme gelmektedir. Böylece, geleneksel dersin yaz grupları sınıfı ile bu bireyselleştirilmiş ders arasında bir gerginlik olduğu ortadadır. Bir başka deyişle, belli bir eğitim sistemi için her iki sistemin de vazgeçilemeyecek tarafları vardır.

Bireysel Öğretimin eğitim – Öğretime Getirdiği Yenilikler :

- 1- Öğretimde, bireysel çalışmaya olduğu kadar küme çalışmasına da yer ve önem verilmiştir.
 - 2- Bireysel çalışmaya esas olan kendi kendine öğrenme (oto didaktik) araç ve gereçleri hazırlamada öncü olmuştur.
 - 3- Yaratıcı ve küme çalışmalarına yer vererek okulun, öğrencinin kişiliğinin gelişmesinde etkili olan en önemli etken olması gerektiği esasını kabul etmiştir.
 - 4- Öğretimi, öğrencilerin kişisel yeteneklerine göre yürütme denemesine öncülük etmiştir.
 - 5- Öğrencilerin yaşlarına göre öğrenebilecekleri konuları saptamak, bunları araç ve gereçlerle uygun biçimde öğrenciye sunmak ve öğrenciyi denetlemekle, öğretimi bilinçli bir hale sokmuştur.
- Kısaca, öğretim konusuna bilimsel bir yaklaşım getirmiştir. (C. Binbaşioğlu, 1983, s.81-82)

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM

Okuldaki başarı dağılımının yayılmasına neden olan faktörlerden biri de yoğun sınıf öğretiminde de değinildiği gibi bireysel farklılıkları öğretimin başlangıç noktası yapan sistemin kendisidir. Böyle bir yaklaşıma göre iyi okul, başarı ve başarısızlıkları farklı yetenek, ilgi, çevre ve yaşantı birikimine değil, sistemin içinde aramaya yönelir (Fidan, 1977) Genel okul yaklaşımıyla ilgili sorun, bütün çocukların okula aynı kültürel temel ve entelektüel araçlarla girmemesi ve eğitimlerini aynı amaçlar için kullanma eğiliminde olmamaları idi. Başka bir deyişle, genel okul öğrencilere aşırı genel bir eğitim sağlıyordu. On dokuzuncu yüzyılın sonundan itibaren Amerikan eğitimcileri eğitimi bireyselleştirerek ve bireysel ihtiyaçları karşılayarak bu sorunun üstesinden gelmeye çalıştılar. Amerikan eğitiminde beceri grupları, mesleki eğilimler, özel programlar aracılığıyla, bireysel gereksinimleri karşılama girişimi, okulun yapısında bulunan bütün çelişkileri ve problemleri ortaya çıkardı.

Öğrenecek kişi, bilgi ve yöntemler açısından seçme özgürlüğüne sahip olabilse belirli bir biçimde yumuşaklık içinde istediklerini öğrenme yoluna girebilse, eleştirel düşünce, psikolojik merak, öğrenme açlığı gibi yetiler zaten öğrenciyi öğreticinin karşısına ister istemez getirecektir. Öğrencide çoğunlukla var olan sağduyu, incelik ve içtenlik onu bilgiçlik taslayan biri olmaktan alıkoyacaktır. Bu da öğretene / öğrenen ilişkisini olumlu yolda etkileyecektir. Akıllı bir eğitici, her zaman öğrencisine şüpheciliği aşılamalıdır. Önemli olan öğretmenin ne çok bilgisi olduğunu göstermek değil, öğrencisinin ne öğrenmek istediğine bakmak; onu konuşturmak, dinlemek, öğrendiklerinden zevk almaya alıştırmak ve onda seçebilme alışkanlığı ve eleştirel düşünceyi geliştirmeye çalışmaktır. Bu ona yol göstererek ya da yolu keşfetme zevkini de ona bırakarak yapılabilir.

Bu sistem içinde dersler çok küçük gruplar halinde yapılmaktadır. Demokrasi bu eğitim sistemi içinde, bireyi sorumluluklarını bilen ve girişimlerinde yeterli olan kişiler olarak kabul eder. Her birey kendi seçimini akılcıca yapabilecek yetidedir, ortaya çıkan yeni durumlara kolayca uyum sağlayabilir, kendi deneylerinden yaratıcı sonuçlar çıkarabilir, gerektiğinde ortak bir şekilde gruplar halinde çalışmalar yapabilir.

Dolayısıyla yukarıdaki esaslara bağlı kalan bir eğitim sisteminde de direk olarak bir bilgiyi iletmek suretiyle öğretim yapılamaz ancak öğretimi kolaylaştırıcı yollar gösteren bir tür rehberlik yapılabilir. Bireysel ihtiyaçlara göre çok çeşitli programlara ulaşılabilirlik sağlanmalıdır. Öğretim ortamı gerçek anlamda güven ve rahat bir atmosfer içinde olmalıdır. Pedagojik yapı gelişmeye açık ve geçişli olmalıdır, önemli bir hareket kabiliyeti içermeli her şeyi önceden planlamaktan vazgeçmelidir. Çünkü eğitim ortamları da gerçek hayattan farklı değildir, her an her şey değişebilir ve farklı durumlar ortaya çıkabilir.

Bireyselleştirilmiş eğitimde sorumluluklar öğretene ile öğrenen arasında paylaşılmış olmalıdır, öğretmen öğrencinin gelişmesine yol göstererek yardımcı olur ve birlikte gelişip değişirler. Öğretim ortamı genelde birebir, gerekirse küçük gruplar halinde gerçekleştirilir.

Bu sistem içindeki okullarda, başarı yıllık esasa göre yapılmaz, öğrencilerin kendi ritimlerine göre ayarlanır. Sınıflarda çoğunlukla dikey sınıflama söz konusudur yani farklı yaştan öğrenen grubu aynı sınıfta toplanabilir. Dersler belirli kurallara bağlı olarak belirli saat dilimlerine göre yapılmaz. Ders zili yoktur, derslerin hedeflerine göre zaman ayarlaması öğrenen ile beraber kararlaştırılır. Çoğu zaman modüler eğitim yapılmaktadır. Öğrenci içinde bulunduğu sisteme uygun olarak bağımsız ve değerlendirilmesinde özgür durumda bırakılmaktadır.

Bireysel Öğretim Teknikleri

Bu teknikler daha çok öğrencilerin sınıf dışı öğrenmelerinde yararlı olacak tekniklerdir. Sınıf içinde de kullanılan bu tekniklerle ilişkili açıklamalar aşağıda verilmiştir.

Bireyselleştirilmiş Öğretim

Özel ders alan bir öğrencinin sınıftaki öğrencilerden daha başarılı olduğu varsayılırsa, öğretimin de bireysel öğretime dönüştürülmesi olası görülmektedir. Ancak, her öğrenci için özel ders verecek öğretmen bulmak olanaksız olacağından, sınıf içinde kullanılan teknikleri değiştirerek bireysel öğretime geçiş yapmak daha akılcı bir yaklaşım olarak görünmektedir.

Bir sınıfı oluşturan öğrenciler arasında bireysel farklar vardır. Bu durum öğrencilerin öğrenme hızlarında da farklılığı ortaya koymaktadır. Öğrenciler arasındaki bireysel farklılığın giderilmesi, her öğrencinin öğrenme hızına uygun düşecek bir öğretimin yapılması, öğretimin bireyselleştirilmesi ile olası görülmektedir.

Bireysel öğretim tekniği kullanılırken öğretmen ve öğrencilere yeni roller düşmektedir. Her şeyden önce öğretim öğrenci-merkezli olmaktadır. Öğretmenin rolü öğrenci merkezli öğrenme etkinliklerini yönetmek ve düzenlemektir. Öğretmen sınıfın tümüne değil de 3-4 kişiden oluşan küçük gruplara açıklamalar yapmak durumundadır. Öğrenciler de, öğretim etkinliklerine aktif olarak katılma, nasıl öğreneceklerini kararlaştırma, sınav tarihini saptama gibi pek çok sorumlulukları yüklenmektedir.

Grup çalışmaları, daha çok okuma parçalarıyla ilgili tartışmalı soruların cevaplandırılmasına, kompozisyon yazmaya ya da kısa konuşmalar hazırlamaya dönük olmalıdır. Öğretmen öğrenme üniteleriyle ilgili hedef-davranışları belirler ve öğrencilerin bunları kazanıp kazanmadıklarını belirlemek için ünite sonlarında izleme testleri uygular. Bu testler aracılığı ile öğrencilerin öğrenme güçlükleri ve başarı durumları değerlendirilmiş olur.

Bireysel gereksinmelere dönük grup çalışmalarında değişik etkinliklere yer verilerek öğrencilerin değişik çalışmalar yapmaları sağlanabilir. Bunun için :

**Dönüşümlü günlük çalışmalar,
Beceri geliştirme çalışmaları,
Planlı grup çalışmaları,
Düzey geliştirme çalışmaları,
yapılabilir (Valette, 1972: 22-26)**

Dönüşümlü Günlük Çalışmalar

Bu çalışmalarda her öğrenci kendini yetersiz bulduğu konularda daha iyi yetiştirmek için düzenlenen sınıf-içi öğretim etkinliklerine katılır. Sınıfta değişik etkinlikler için yeter sayıda gruplar oluşturulur ve her grupta bir konu üzerinde çalışmalar yapılabilir. Bu grupların başına o konuyu iyi öğrenmiş öğrenciler grup lideri olarak konur, ayrıca öğretmen tarafından hazırlanan araç-gereçlerle grup çalışmaları desteklenerek daha etkili bir çalışma yapılması sağlanır.

Beceri Geliştirme Çabaları

Sınıf içinde beş küme oluşturulur. Bu kümelerden dördü sözelimi ana dil ya da yabancı dil öğretiminde temel beceriler olarak bilinen Dinleme, Konuşma, Okuma ve Yazma becerilerini geliştirme amacına, beşinci küme de öğrencileri yönlendirmeye dönük olarak çalışır.

Örneğin, birinci kümede dinlediğini anlama becerisini geliştirmeye dönük çalışmalar yapılır. Bu çalışma teyp, kaset eğer varsa video'dan yararlanılarak yapılabilir. İkinci kümede eğitsel oyunlar, panel, açık oturum, münazara gibi tekniklerden de yararlanılarak konuşma becerisini geliştirici etkinliklere yer verilir. Üçüncü kümede sessiz okuma, okuduğunu anlama, varsa ders kitabında amaç dilin kullanımıyla ilgili zorlukların giderilmesine yardımcı olacak gramer açıklamalarının yapıldığı, daha çok okuma becerisini geliştirmeye dönük etkinliklere yer verilebilir. Dördüncü kümede ise alıştırma kitabı ya da diğer ders malzemelerinden yararlanılarak yazma becerisini geliştirmeye dönük etkinliklere yer verilebilir. Beşinci kümede ise öğrencilerin öncelikle hangi kümeden işe başlamaları gerektiği konusunda bilgi verebilmek için yönlendirme çalışmalarına yer verilebilir, bunun için gerekirse dört temel beceriyi ölçen ve öğrencilerin öğrenme güçlüklerini ortaya koyan, tanılayıcı testler (diagnostic tests) verilebilir.

Planlı Grup Çalışmaları

Öğrenciler; bir akademik yılda ya da sömestride kazanmaları gereken becerileri belli bir plan ve sıra içinde grup çalışmalarına katılarak tamamlarlar : Örneğin, birinci grupta bir öğrenci altı haftalık dinlediğini anlama becerisini geliştirici programa katıldıktan sonra ikinci gruba geçip orada yine beş ya da altı haftalık olarak planlanmış konuşma becerisini geliştirme programına devam eder. Bu şekilde bir yılda alması gereken bilgileri ve becerileri belli bir sıra içinde tamamlamış olur. Bu sıralamada yine öğrencilerin kendi gereksinmesi ön planda tutulur. Böylece öğretimin bireyselleştirilmesine daha çok yer verilmiş olur.

Düzey Geliştirme Çabaları

Bilindiği gibi yabancı dil öğretiminde başlangıç, orta ve ileri olmak üzere üç düzey vardır. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerini saptamak ve uygun programlara yönlendirmek için dört temel beceriyi de ölçen bir yeterlilik testi (proficiency test) verilir. Bu testteki başarı durumlarına göre öğrenciler sınıflandırılıp uygun programlardan başlamaları sağlanır. Örneğin bir öğrenci dinlediğini anlama kursuna orta düzeyden, okuduğunu anlama becerisini geliştirici bir kursa da ileri düzeyden başlayabilir. Öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine ve öğrenme hızına göre bu sınıflandırmaları sağlıklı bir şekilde yapmak olası görülmektedir. Böylece öğrencinin gereksinmesine uygun bir öğretim yapılması sağlanmış olur. Bireyselleştirilmiş öğretim tekniğini kalabalık sınıflarda uygulamak güç olabilir. Ancak kimi uygulamalardan esinlenerek öğrencilere dönük yararlı çalışmalara yer verilebilir.